

Åbo på väg in i det nya århundradet - 800 år av historia och framtid, hållbar tillväxt och mänskliga berättelser

BORGMÄSTARPROGRAMMET FÖR MANDATPERIODEN 2025-2029

Förord

Åbo - 800 år av hållbar tillväxt och mänskliga berättelser. En stad som respekterar det förflutna och bär sitt ansvar för framtiden. En stad där vi ser varandra i ögonen, ler och visar omsorg. Sådan är Finlands äldsta stad Åbo som fyller 800 år 2029.

Åbos långa historia omfattar berättelser som lever vid Auraåns stränder, i kulturen, i stadsbilden och i olika gemenskaper. Samtidigt förpliktat det oss att bygga en allt starkare, mer hållbar och mänsklig framtid för alla Åbabor.

Vår stad får sin kraft av sina människor. Åbo är en plats där var och en får växa, lära sig, studera, arbeta, bedriva företagsverksamhet, älska och leva en god vardag – oberoende av språk, bakgrund eller ålder. Vi är en stolt tvåspråkig stad, där de finsk- och svenskspråkiga gemenskaperna berikar varandras vardag. Vi är även en internationell stad som välkomnar nya invånare och bygger en gemensam framtid genom att utnyttja den kraft som ligger i mångfalden.

Detta borgmästarprogram "Åbo på väg in i det nya århundradet" är en gemensam riktlinje, som hjälper oss säkerställa att Åbo växer på ett klokt, rättvist och hållbart sätt. Vårt mål är att bygga en stad som fungerar och blomstrar – i alla dess delar, i alla livsfaser och för alla invånare.

Det centrala är hur vi förbereder oss inför den kommande befolkningsökningen och hur vi reagerar. I och med befolkningsökningen måste vi investera i såväl servicenätet och mobiliteten som i byggandet av en kompetent och välmående framtid. Samtidigt värnar vi om miljön och ser efter att vår ekonomi är hållbar.

Programmets kärna är mänsklighet. En stark ekonomi möjliggör högklassiga tjänster, men parallellt med den löper behovet av en trygg vardag, att bli hörd och att vara delaktig. Vi vill ha en stad där varje invånare kan känna att hen hör till gruppen och kan påverka utvecklingen av sin hemstad.

Åbo går mot sitt följande sekel med bestämda steg samtidigt som vi tillsammans bygger framtiden. Detta program är både en önskan och ett löfte om att samarbeta, lyssna och söka lösningar. Nu då vi står inför jubileumsåret, blickar vi inte bakåt utan framåt, modigt leende. Det nya århundradet väntar, låt oss gå mot det tillsammans.

Nu, för evigt, Åbo.

Sisällys

1 Omvärld	2
1.1 Hållbar ekonomi tryggar välfärd och tillväxt.....	2
1.2 Ett hållbart basscenario för ekonomin.....	3
1.3 Skuldtak	3
1.4 Förfaringssätt vid ett oväntat och negativt undantagstillstånd	4
1.5 Riktlinjer för beskattning	4
2 Välmående och likvärdiga Åbopor.....	4
2.1 Barnens stad	4
2.2 De ungas stad	5
2.3 En rörlig och aktiverande stad	5
2.4 En levande kulturstad	6
3 Åbo ökar jämlikheten i bostadsområden och avvecklar segregationen.....	6
3.1 En samhällelig och inspirerande stad	7
3.2 En stad med trivsamma och fungerande bostadsområden	7
3.3 En stad som möjliggör delaktighet	7
3.4 En stad som bekämpar fattigdom och avskaffar bostadslöshet.....	8
4 Utbildning, kompetens och sysselsättning tar oss in i det nya århundradet	8
4.1 En kompetent och lärande stad	8
4.2 Finlands bästa stad som främjar sysselsättningen.....	9
4.3 En stad som inspirerar till företagsverksamhet.....	10
4.4 En stad som utvecklar integrationen	10
5 Boende, markanvändning och mobilitet som grund för en hållbar och utvecklande stad ..	11
5.1 En stad med hållbar struktur	11
5.2 En stad med ett bra boende.....	12
5.3 En stad med fungerande mobilitet	12
6 Den ambitiösa klimat- och naturstaden Åbo	13
6.1 En koldioxidneutral stad 2029.....	13
6.2 En stad som skyddar Skärgårdshavet	14
6.3 En ansvarsfull naturstad	14
7 Attraktiva och internationella Åbo	14
7.1 Regionens lokomotiv och samarbetskraft	15
7.2 Åbo 800 år i händelsernas centrum	15
8 Principer för genomförandet av borgmästarprogrammet	16
9 Förbindelse mot diskriminering	17

1 Omvärld

1.1 Hållbar ekonomi tryggar välfärd och tillväxt

Åbos ekonomi sköts ansvarsfullt så att den framtida tillväxten och livskraften stöds och tjänsterna tryggas. En hållbar skötsel av ekonomin stöds genom att satsa på förebyggande tjänster och kompetens, som är investeringar i framtiden.

Stärkandet av stadens hållbara ekonomi och inkomstfinansiering beror till många delar framför allt på stadens egna åtgärder. Kommun-, fastighets- och samfundsskatteintäkter är den överlägset största inkomstkällan för staden. Vi förstärker Åbos ekonomi i första hand genom en aktiv sysselsättnings- och tillväxtpolitik som förbättrar skattebasen och ökar de övriga intäkterna. Åbo har som mål att höja sysselsättningsgraden, att bygga betydligt mer för att stärka inkomstbasen och att stödja en förändring i näringsstrukturen som ger positiva spridningseffekter.

För att möjliggöra investeringar som stöder stadens tillväxt och livskraft, såsom byggande av skolor, daghem och idrottsanläggningar, är det möjligt att på ett kontrollerat sätt öka stadskoncernens och moderstadens skuldsättning. Stadskoncernens totala skuld jämförs kontinuerligt med de finländska referensstäderna, samtidigt som det säkerställs att Åbos skuldsituation inte skiljer sig nämnvärt från andra stora städers situation.

Stadskoncernens bolag spelar en viktig roll när det gäller att skapa mervärde för staden, och deras möjligheter som en del av skapandet av hållbar tillväxt i koncernen tryggas. Uppnåendet av målen utan olämplig deloptimering säkerställs genom en god ägarpolitik och dialog. I samband med uppdateringen av ägarpolitiken utvärderas möjligheterna att öka ägarvärdet.

Den kommunala ekonomin kommer att förändras under de närmaste åren när statsandelssystemet reformeras. Åbo ska för sin del bidra till att de växande städernas utmaningar beaktas och att deras investeringsförmåga stöds. Det finns också just nu stora osäkerhetsfaktorer i fråga om konjunkturutvecklingen i Finland och den globala ekonomiska utvecklingen. Därför kommer den ekonomiska ramen att utvärderas i sin helhet år 2027 i samband med halvtidsöversynen av borgmästarprogramperioden. Den ekonomiska ramen samt dess anteckningar om skuldtaket och skatterna följs i regel under hela mandatperioden 2025–2029. Halvtidsöversynen uppdateras i förhållande till de operativa målen, det ekonomiska utfallet och prognoserna samt konjunkturläget.

En stark ekonomi är förutsättningen för att målen i detta program uppnås. Programmet är en helhet i vilken en hållbar skötsel av ekonomin, rationella strukturella reformer och verksamhetsreformer samt rättidiga och tillgängliga tjänster bidrar till en effektivare verksamhet.

Verksamheten och förvaltningen ska vara effektiva. Staden leds med kunskap. Uppföljningen av förändringarna och bedömningen av konsekvenserna görs på basis av data. Åbo förbereder sig på att utnyttja de möjligheter som artificiell intelligens erbjuder i sin verksamhet. När artificiell intelligens används på rätt och ansvarsfullt sätt kan den stödja tjänsternas tillgänglighet, göra förvaltningen och rutinerna smidigare, förbättra kundupplevelsen och hjälpa till att allokera resurser mer effektivt.

Åbo stads viktigaste resurs i byggandet av framtiden är personalen vars välfärd vi satsar på. Stadens arbetsgivarpolitik ska bygga på förtroende, öppenhet och jämlikhet. Ett gott ledarskap och de anställdas möjligheter att påverka sitt eget arbete förbättrar de anställdas ork och välbefinnande och ökar attraktionskraften för arbetsplatserna. I Åbo är det möjligt att komplettera personalens kompetens särskilt inom branscher där det råder brist på arbetskraft, såsom inom småbarnspedagogiken.

Åbo stads ekonomi sköts på ett hållbart sätt samtidigt som välfärden och servicen tryggas. Den hållbara ekonomiska ramen består av fyra punkter:

1. Ett hållbart basscenario för ekonomin
2. Skuldtak
3. Förfaringssätt vid ett oväntat och negativt undantagstillstånd
4. Riktlinjer för beskattning

1.2 Ett hållbart basscenario för ekonomin

Grunden för en hållbar ekonomi är att utgifterna ökar hanterbart. Utgifterna kan öka i takt med den allmänna befolkningsökningen och prisindexet, men en hållbar ekonomi förutsätter att verksamhetskostnaderna ökar långsammare än skatteinkomsterna på medellång sikt.

Den genomsnittliga förändringen i planeringsramen för verksamhetskostnaderna 2026–2029 är +3,0 procent. Förändringen svarar på den förändrade kostnadsnivån, den förändrade folkmängden i fråga om personer i åldern 0–18 år och det ökade behovet av tjänster främst för barn och unga.

Staden ska fortsätta med att förbättra den ekonomiska ställningen och investeringsförmågan. Kvaliteten på serviceproduktionen ska förbättras på ett kostnadsneutralt sätt i hela staden.

I synnerhet måste staden främja sådana åtgärder och investeringar som gör det möjligt att öka produktiviteten och inkomsterna eller stävja verksamhetskostnadernas utveckling. Ökningen av verksamhetskostnaderna stävjas i första hand genom att vi förbättrar produktiviteten med hjälp av strukturella reformer utan att försvaga servicenivån. Genomförandet av anpassningsprogrammet följs upp och vid behov uppdateras programmet.

Verksamhetskostnadernas utveckling och den ekonomiska ramen utvärderas 2027.

1.3 Skuldtak

Åbo kommer att ha ett betydande investeringsbehov under de kommande åren på grund av en betydande minskning av reparationsskulden och ett ökat invånarantal. Investeringarna är ett verktyg för att utveckla stadsstrukturen, förbättra sysselsättningen och livskraften samt förnya och optimera nätverket av verksamhetsställen för basservice, vilket också medför kostnadsbesparingar. Vid genomförandet av investeringarna fästs uppmärksamhet vid tidpunkten för investeringarna samt vid den ekonomiska effektiviteten och lönsamheten.

Stadens moderorganisations justerade lånestock (lånestock – utlåningar = justerad lånestock) kan i slutet av 2029 uppgå till högst 7 200 euro per invånare. Fastighetsbolagens lån som står under stadens ekonomiska ansvar kommer att ingå i den justerade lånestocken.

Skuldsättningsprognosen grundar sig på identifierade investeringsbehov och den historiskt baserade genomförandeprocenten för investeringsprogram. I målet ingår antagandet om en partiell överföring av investeringar utanför programperioden.

Uppföljningen av stadens skuldsättning och ansvar utvecklas så att det införs ett nyckeltal som utöver den justerade lånestocken även visar hyres- och leasingansvaren. Dessutom jämförs skuldsättningens utveckling årligen mellan stora städer på koncernnivå i samband med bokslutet.

Den övre gränsen för skuldtaket kommer att bedömas år 2027 i samband med halvtidsöversynen av borgmästarprogramperioden.

1.4 Förfaringssätt vid ett oväntat och negativt undantagstillstånd

Såvida den förväntade ekonomiska utvecklingen avviker i form av betydande förändringar i inkomsterna eller utgifterna, måste vi vidta särskilda åtgärder för att förbättra den ekonomiska hållbarheten. En minskning av skatteinkomsterna är den mest betydande risken.

Om årsbidraget enligt det prognostiserade budgetutfallet uppvisar ett negativt resultat under avtalsperioden eller om det ackumulerade överskottet är under 100 miljoner euro, kommer vi att vidta särskilda anpassningsåtgärder för att återställa årsbidraget till en hållbar nivå motsvarande avskrivningarna under en övergångsperiod på högst två år.

1.5 Riktlinjer för beskattning

Målet är att stärka Åbos skattebas genom att höja sysselsättningsgraden och öka livskraften. I regel kommer vi att avhålla oss från höjning av kommunalskatten.

År 2027, i samband med halvtidsöversynen av borgmästarprogramperioden, bedöms om skatteinkomsterna, statsandelarna och de finansiella inkomsterna är tillräckliga för ekonomisk balans under ekonomiplaneprodukten.

2 Välmående och likvärdiga Åbabor

Alla som bor i Åbo eller har flyttat till Åbo för arbete, studier, trygghet eller kärlek ska kunna uppleva Åbo som sin egen hemstad och som en fullvärdig Åbobo. Upplevelsen av delaktighet samt likvärdigt och jämlikt bemötande är en av de viktigaste förutsättningarna för ett gott liv. Åbo satsar målmedvetet på att öka gemenskapen, möta människor och förstå varandra samt minska ensamheten.

En känsla av gemenskap uppstår i vardagen genom möten, trygga rum och möjligheter till delaktighet. Samarbete med organisationer och andra sammanslutningar är av stor betydelse när det gäller att främja stadsbornas välbefinnande.

2.1 Barnens stad

Åbos framtid är beroende av barns och ungas välbefinnande, självförtroende och motivation. Var och en har rätt till en trygg vardag där fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande förverkligas. Skolan, fritiden och familjens stöd skapar grunden för ett gott liv för ett barn.

Åtgärder:

- Vi ökar klubb- och hobbyverksamheten för barn och unga i samband med skoldagar
- Vi ökar stigar för valfria ämnen och betonad undervisning i närskolor
- Vi säkerställer att flerspråkiga barn och barn som kommer till Åbo från andra kulturer får tillräckligt med stöd i inledningsskedet
- Vi ökar kännedomen om hobbysedeln särskilt bland utsatta familjer för att möjliggöra barnens hobbyer i samarbete med välfärdsområdet och vi ökar kännedomen om hobbysedeln för flerspråkiga barnfamiljer.

2.2 De ungas stad

Tjänster som riktar sig till unga stöder de ungas välbefinnande, delaktighet och lika möjligheter. Tjänsterna förebygger marginalisering, främjar psykisk hälsa och erbjuder trygga mötesplatser i olika livssituationer. Genom att satsa på de unga investerar staden i sin framtid – aktiva, ansvarsfulla och välmående stadsbor.

Åtgärder:

- Reformen av ungdomsarbetet och försöken med patrullerande ungdomsarbete fortsätter
- Vi satsar på uppsökande ungdomsarbete och skolungdomsarbete och genomför tjänsterna så att de är tillgängliga

2.3 En rörlig och aktiverande stad

I Åbo är välfärd en angelägenhet för alla generationer, och därför ska vi se till att var och en får och kan röra på sig för att främja sin egen hälsa. Hobbyer ökar också delaktigheten, och därför ser Åbo till att alla barn och unga får möjlighet att utöva sina hobbyer, känna tillhörighet och får stöd för sin uppväxt.

Högklassiga näridrottsanläggningar, såsom idrottsplaner, motionstrappor, konstisbanor och utomhusgym, erbjuds på olika håll i staden. Skolornas och daghemmens gårdar utvecklas så att de uppmuntrar till motion även utanför skoltid.

Motion och stimulerande verksamhet som stöder de äldres funktionsförmåga och välbefinnande ökas i samarbete med organisationer och välfärdsområdet.

Vi främjar målen för modellen Åbo lockar alla att röra på sig och samtidigt försöker vi locka andra kommuner i regionen att införa modellen.

Åtgärder:

- Vi uppmuntrar barn att röra på sig på stimulerande skolgårdar och daghemsgårdar samt näridrottsplatser, samt genom att öka rörelse under barnens och ungdomarnas dagis- och skoldagar.
- Vi tar fram metoder för att främja de äldres funktionsförmåga och välbefinnande genom att öka motionen och den stimulerande verksamheten tillsammans med välfärdsområdet och tredje sektorn.
- Vi genomför investeringshelheten för idrottsanläggningar utifrån de utvecklingsriktlinjer som godkändes våren 2024.

- Boostii-modellens genomslagskraft utreds och modellen uppdateras under 2026 för att säkerställa att kostnadsnivån för barnens hobbyer inte ökar och att de övriga målen för reformen uppnås. Modellen vidareutvecklas i samarbete med föreningar för att trygga förutsättningarna för föreningsverksamhet och därmed särskilt förutsättningarna för barns och ungas hobbyverksamhet. Vid behov säkerställs stöd till föreningarnas verksamhet.

2.4 En levande kulturstad

Kulturen har en stark potential för livskraft, och stadens 800-årsjubileum erbjuder en unik möjlighet att internationellt lyfta fram Åbos tvåspråkiga stadskultur, som kulminerar i maritimt liv, mångfald och god mat. Kulturen ökar stadens dragningskraft, lockar turister och skapar arbetsplatser.

Åbo kommer även i fortsättningen att profilera sig som kulturstad, som modigt skapar något nytt, delaktiggör alla Åbobor och upprätthåller kulturlöftet. Kulturtjänsterna utvecklas enligt principen "kulturen tillhör alla". Kulturverksamheten med låg tröskel utvidgas till förorterna och till olika grupper, och även innehåll som riktar sig till mindre bemedlade stärks. Samarbetet mellan kulturaktörer och läroanstalter och daghem utökas. Bibliotekens roll när det gäller att främja läskunnighet och bildning samt som grundpelare för kultur och gemenskap erkänns.

Åtgärder:

- Koncepten Kulturstranden och Konstens hus utvecklas och tillgängligheten för kulturen stöds.
- De nya möjligheter som helheten för Musikhuset Fuga och stadsteatern erbjuder utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt i kultur-, musik- och evenemangsverksamhet av olika slag.
- Verksamhetsförutsättningarna för professionella konstnärer tryggas.
- En utvidgning av utbudet av konstformer inom den grundläggande konstundervisningen utreds.
- Det utreds som bäst om Boostii-modellen kan utvidgas till att omfatta andra ledda hobbyer för barn och unga än fysisk aktivitet.

3 Åbo ökar jämlikheten i bostadsområden och avvecklar segregationen

Åbo är den mest segregerade staden i Finland. Segregationen i bostadsområden påverkar skolorna, bostadsområdenas attraktionskraft samt den socioekonomiska strukturen och välfärden. Segregationsutvecklingen kan inte lösas med enskilda åtgärder, utan den är summan av flera åtgärder. Minskningen av segregationen ska hanteras som en helhet, även om åtgärder genomförs i alla funktioner.

I Åbo ska alla ha möjlighet att leva ett gott liv, oavsett var i staden man bor. Skolor, daghem, en trivsam och trygg boendemiljö samt näridrottsplatser är en rättighet för alla bostadsområden. Åbo utvecklar mångsidiga, trygga och livskraftiga bostadsområden som alla bygger på ett marknadsmässigt och mångsidigt bostadsbyggande.

3.1 En samhällelig och inspirerande stad

Stadens lokaler utnyttjas i allt högre grad som öppna och tillgängliga gemenskapsutrymmen, särskilt i områden där ensamhet och segregation är ett växande fenomen. Flerspråkighet och tillgänglighet är centrala principer för att stärka gemenskapen i staden.

Åtgärder:

- Vi fortsätter utvecklandet av konceptet Skolan som plattform för att öka gemenskapen i olika områden.
- Vi utökar samarbetet med organisationer och erbjuder aktiv och tillgänglig ungdomsverksamhet på olika håll i staden.
- Vi inrättar gemenskapsutrymmen för invånare och föreningar i Kråkkärret och Hallis. Verksamheten för de redan befintliga lokala vardagsrummen tryggas.
- Med hjälp av stadens principer för understöd säkerställs att organisationernas möjligheter att samarbeta med staden förverkligas på ett ändamålsenligt sätt.
- Offentliga mötesplatser förverkligas på olika håll i staden, såsom utomhusspelplatser, utomhusgym och icke-kommersiella lokaler som är tillgängliga året runt, med beaktande av förnyelsen av skol- och daghemsnätet och invånarbudgeteringen.

3.2 En stad med trivsamma och fungerande bostadsområden

I Åbo är varje bostadsområde ett bra bostadsområde, och möjligheternas bostads- och markanvändningspolitik på stadsnivå främjar mångsidigt boende i olika delar av staden för olika åldersgrupper och invånare i olika livssituationer. Segregationen i bostadsområden avvecklas med hjälp av bostadspolitik, markanvändning och hållbar stadsmobilitet. Vid utvecklingen av servicenätet måste man bättre beakta bostadsområdenas särdrag.

I Åbo är skolan i varje bostadsområde en bra skola, och genom att förebygga och avveckla skolsegregationen garanteras varje barns möjlighet att växa upp och få en utbildning. Den kommande modellen för områdesindelning främjar jämlikhet mellan skolor och områden samt mer specifika områdesvisa åtgärder för att bygga en trygg och välmående framtid för alla barn och unga.

Åtgärder:

- Situationen för skolan Pansion koulu ska lösas. Dessutom innehåller renoveringsalternativet tilläggslokaler för andra tjänster, såsom ungdoms- och invånarverksamhet.
- Skolgången för eleverna i Kråkkärret löses med hjälp av modellen med en enda skola i samarbete med universitetet.
- Finansieringen av positiv särbehandling i skolorna stärks.
- Skolsegregationen minskas med kunskapsbaserad ledning genom att satsa åtgärder som bygger på människocentrerade effektberäkningar.

3.3 En stad som möjliggör delaktighet

Upplevelsen av delaktighet, jämlikhet och likabehandling är en central grund för ett gott liv. Vi lyssnar på invånarna, möter dem och erbjuder metoder för att delta och påverka beslutsfattandet genom påverkansorgan, medborgarpaneler och invånarbudgetering.

I Åbo bygger tryggheten på möten och på att lösa de grundläggande orsakerna till otrygghet, inte på att resa murar. Åbo satsar målmedvetet på att öka gemenskapen, möta människor och förstå varandra.

Åtgärder:

- Samarbetet mellan den offentliga, privata och tredje sektorn stärks genom partnerskapsavtal.
- Invånarna delaktiggörs med beaktande av olika språkgrupper. Stadens kommunikation är tvåspråkig. Flerspråkig, lättläst och engelskspråkig kommunikation ska utvecklas och en tillräcklig nivå av tillgänglig kommunikation ska säkerställas.
- Invånarbudgeteringen utvecklas och resurser riktas för att öka delaktigheten.

3.4 En stad som bekämpar fattigdom och avskaffar bostadslöshet

I Åbo har var och en rätt till ett eget hem. Åbo har förbundit sig att halvera bostadslösheten före utgången av 2027. Åtgärder för att minska bostadslösheten genomförs inte bara på stadsnivå, utan också i nära samarbete med Egentliga Finlands välfärdsområde. Åbo bekämpar fattigdom och sociala utmaningar på många olika sätt och målinriktat.

Åtgärder:

- Åtgärdsprogrammet för att förebygga och minska utslagning och utsatthet i staden uppdateras.
- Vi fortsätter vårt samarbete med sammanslutningar som sköter matdistribution.
- Samarbetet för att minska bostadslösheten fortsätter med Egentliga Finlands välfärdsområde. Verksamheten för samarbetsnätverket som går ut på att avskaffa bostadslösheten fortsätter.

4 Utbildning, kompetens och sysselsättning tar oss in i det nya århundradet

Staden har till uppgift att sörja för invånarnas välfärd och stadens livskraft. För att trygga välfärden och livskraften ska staden se till att alla våra barn har möjlighet att växa upp till välmående kunniga personer och att våra unga har möjlighet att bli arbetsföra vuxna.

Åbo är en stad där var och en kan sträva efter bästa möjliga framtid för sig själv. Alla har rätt att lära sig i en trygg miljö som stöder tillväxt, delaktighet och lycka. Åbo ska vara en plats där det är bra att arbeta, vara företagare och sysselsätta. Arbete ökar välbefinnandet och garanterar utkomst och möjlighet att utvecklas.

4.1 En kompetent och lärande stad

På barns och ungas lärtig är det människorna i deras omgivning som står för tryggheten, det vill säga skol- och daghemspersonalen, familjen och kompisarna. Trygghet skapas också av den fysiska miljön: inomhuslokaler, klassrum, korridorer och gårdar. Dessa lyftes fram i lärtigsutredningen Det kompetenta och lärande Åbo, och i enlighet med dessa teman skapas i Åbo åtgärder för att stödja uppväxt och lärande. Särskild tonvikt läggs vid läskunnighet och stärkande av grundläggande färdigheter, personalens roll och säkerhet.

Genom att minska gruppstorlekarna och öka antalet vuxna som möter barn och unga möjliggörs lärande och arbetsro.

Vi tryggar tillräcklig närundervisning inom både yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen, och vi stöder studiernas framskridande, studerandenas ork och mentala hälsa med tillräckliga stödåtgärder. Utbildningen på andra stadiet i Åbo är avgiftsfri för läropliktiga i alla situationer.

Åbo är en mångsidig utbildare av experter, där ett nätverk av läroanstalter stöder allas väg till att bli experter. Åbo har ett starkt utbildningsfält från den grundläggande utbildningen till andra stadiet och vidare till högskolestudier samt möjlighet att vidareutbilda sig för arbetslivets behov under hela livet.

Åbo är en genuint tvåspråkig skol- och universitetsstad där tvåspråkighet identifieras som styrka och resurs.

Åtgärder:

- Det inrättas ett multiprofessionellt övningsdaghem inom småbarnspedagogiken.
- Vi utarbetar ett åtgärdsprogram för att förbättra tillgången till personal och personalens beständighet inom småbarnspedagogik i hela staden.
- Antalet undervisningstimmar inom den grundläggande utbildningen höjs till samma nivå som i andra stora städer.
- Vi stärker läskunnigheten för alla barn och stöder språkinläringen för unga med invandrarbakgrund.
- Vi förbinder oss att minska gruppstorlekarna inom den grundläggande utbildningen och ser till att det finns tillräckligt med stöd.
- Vi säkerställer en trygg skolväg till närskolan.
- Vi stärker gemenskapen och studerandevården i skolorna som en del av främjandet av barns och ungas välbefinnande i samarbete med Egentliga Finlands välfärdsområde.
- Vi inför en antimobbningsplan.
- Vi utökar lokalerna i Åbogymnasierna för att säkerställa gymnasieutbildning av god kvalitet och tillräcklig omfattning.
- Vi inleder beredningen av den engelskspråkiga gymnasieutbildningen.
- Vi ser till att verksamheten för Taito-campusen får en smidig start.
- Vi inleder genomförandet av ett campus för yrkesutbildning inom de tekniska branscherna.

4.2 Finlands bästa stad som främjar sysselsättningen

Vi gör Åbo till Finlands bästa stad som främjar sysselsättningen före utgången av mandatperioden. Vi fastställer mätarna för målet i samarbete med intressentgrupperna och resultaten av dessa följs upp årligen tillsammans med företag, organisationer och stadsbor.

Målet är att erbjuda snabba och individuella tjänster för både arbetssökande och arbetsgivare. Sysselsättningstjänsterna är en del av stadens livskraftsarbete och de har en nära koppling till de företagstjänster som staden erbjuder.

Åtgärder:

- Vi utarbetar ett åtgärdsprogram för att främja sysselsättningen av personer med utmanande ställning på arbetsmarknaden och partiellt arbetsföra personer.
- Vi genomför ett operativt samarbete mellan yrkesutbildningen och sysselsättnings-tjänsterna.
- Vi utvecklar utvecklingstjänster för företag och tjänster för nya företagare samt effektiviserar ytterligare tillståndsprocesserna. Vi erbjuder rådgivningstjänster för nya företagare på flera språk.
- Vi utreder förutsättningarna för att grunda ett socialt företag och stadens roll i det och skapar en stödmödel för föreningar för att främja sysselsättningen.

4.3 En stad som inspirerar till företagsverksamhet

Att främja och stödja företagande är en viktig del av effektiva arbets- och närings-tjänster. Åbo behöver livskraftiga företag, arbetsplatser, innovationer och investeringar. Staden ser till att företagstjänsterna är tydliga och rättidiga och att det finns tillräckligt med kompetent arbets-kraft. Att inleda företagsverksamheten ska vara så smidigt som möjligt i Åbo.

Åtgärder:

- Vi säkerställer smidiga och rättidiga företagstjänster genom att fastställa ett tydligt ser-vicelöfte för företagen, som omfattar smidiga tillståndstjänster, servicekoncept och tid-tabeller.
- Vi erbjuder rådgivningstjänster för nya företagare på flera språk.
- Etableringen av företag i Åbo stöds av en aktiv dialog och ett tillräckligt och ändamåls-enligt utbud av tomter och lokaler.
- I stadens upphandlingar beaktas också möjligheten för små företag att delta i konkur-rensutsättningar.

4.4 En stad som utvecklar integrationen

I Åbo tar vi fram Finlands bästa modeller för att främja integrationen. Integrations- och språk-inlärnings-tjänster måste vara snabbt tillgängliga, högklassiga och effektiva och ta hänsyn till olika utgångspunkter. Att lära sig språket är en förutsättning för att man så snabbt som möjligt ska kunna hitta ett jobb och bli en del av det finländska samhället.

Kvinnorna, särskilt mammorna i familjen, har en central roll i integrationen. När kvinnorna deltar aktivt i integrationsprocessen stöder det hela familjens välbefinnande och deras integ-ration i samhället. Mammorna är ofta de första fostrarna för sina barn och de viktigaste per-sonerna som ger trygghet i vardagen – när de får information, språkkunskaper och stöd inte-greras också barnen och den övriga vardagen i familjen starkare och snabbare. Därför måste integrationsåtgärder i synnerhet nå kvinnorna på ett genuint och likvärdigt sätt.

Åtgärder:

- Målet är att öka deltagandet i småbarnspedagogiken bland barn med invandrarbak-grund.
- Kvaliteten på den förberedande undervisningen följs upp och utvärderas.

- De tjänster som riktar sig till invandrare ska utvärderas så att de blir ändamålsenligare och effektivare.
- Integrationstjänsterna ska tas i bruk så snart som möjligt, med betoning på språkutbildning och integration som stöder arbetslivsfärdigheter. Vi avvecklar köerna till språkutbildningen.
- Som ett sätt att främja integrationen används motion som särskilt riktar sig till invandrarkvinnor och invandrabarn.
- Identifieringen av invandrarnas kompetens ska förbättras för att främja sysselsättningen.
- Samarbetet med invandrarorganisationer och religiösa samfund stärks för att integrationsfrämjandet ska lyckas.
- Åbo tjänar som förebild när det gäller att anställa flerspråkig personal.

5 Boende, markanvändning och mobilitet som grund för en hållbar och utvecklande stad

Hållbart stadsbyggande främjar stadens klimatmål, trivsel och boendekvalitet samt stadsbornas välbefinnande. I Åbos stadsutveckling finns också natur och närskogar i stadsstrukturen.

Inriktningen av stadsutvecklingen stärks i utvecklingskorridorområdet Kråkkärret-Hammen. Utvecklingskorridoren syftar till att uppnå social balans mellan områdena och den ska ta hänsyn till bostäder, arbetsplatser, servicenätet, turistattraktionerna och i allmänhet en hållbar stad som präglas av en smidig vardag.

För att locka investeringar och säkerställa en fungerande vardag ska man se till att utbildnings- och företagsklustret fungerar i de snabbt växande områdena Kuppis och Österås. Ett trivsamt och tätt stadsrum samt smidig mobilitet och trafik kommer även i fortsättningen att vara kärnan i utvecklingen av området

Etableringen av företag i Åbo stöds av en aktiv dialog och ett tillräckligt och ändamålsenligt utbud av tomter och lokaler.

5.1 En stad med hållbar struktur

Hållbart stadsbyggande främjar stadens klimatmål, trivsel och boendekvalitet samt stadsbornas välbefinnande. En stad kan vara tät, men den ska vara trivsamt, grön och kunna anpassa sig till klimatförändringen. Åbo bär ett stort ansvar för att bromsa klimatförändringen och förhindra förlusten av biologisk mångfald, både genom sitt eget mål för koldioxidneutralitet och programmet för biologisk mångfald samt genom nationellt och internationellt samarbete för att uppnå mer omfattande effekter.

Åtgärder:

- Vi genomför visionerna för Vetenskapsparken och Det maritima Åbo.
- Vi utarbetar ett åtgärdsprogram för utveckling av centrum för hela mandatperioden, och inom ramen för detta godkänns också en trafikplan för centrum.

- Stadens historiska värden och kulturmiljöns särdrag beaktas bättre i stadsutvecklingen.
- När nya bostadsområden byggs bevaras den befintliga urbana grönskan.
- Målet är att öka antalet grönområden som en del av en hållbar och attraktiv stadsmiljö.
- För att öka trivselen och grönskan införs målet 3-30-300 i planläggningen, där utgångspunkten för planering av nya områden är att från varje fönster ska man kunna se minst tre träd, krontäckningen ska vara 30 % och avståndet till ett grönområde ska vara högst 300 meter.

5.2 En stad med ett bra boende

Åbo bedriver en bostadspolitik som sträcker sig långt in i framtiden och är systematisk. Genom detaljplanering och tomtöverlåtelser säkerställs ett gott kvantitativt och kvalitativt genomförande av bostadsproduktionen till rimligt pris för att främja en balanserad utveckling av bostadsområdena och förebygga segregation.

Åbo vill locka barnfamiljer med bra service och en trivsamt miljö. Antalet familjebostäder bör fortfarande utökas. Under den kommande mandatperioden har man som mål att öka småhusplanläggningen genom kompletteringsbyggande men även genom att detaljplanera nya bostadsområden.

Åbo främjar en mångsidig bostadsproduktion genom att öka tillgången på bostäder till rimligt pris där det är relativt sällsynt och strävar efter att främja marknadsmässigt boende i de mest segregerade bostadsområdena. En mångsidig bostadsproduktion ska säkerställas redan i början av planläggningsprocessen.

Specialgrupper beaktas också i bostadspolitik. Åbo är en aktiv partner när det gäller att främja boende för specialgrupper, såsom äldre och personer med funktionsnedsättning. Som studiestad ser Åbo till att det finns tillräckligt med bostäder för studerande i staden.

Åtgärder:

- Utbudet av småhustomter utökas.
- Partnerskapsplanläggning utökas på ett kontrollerat sätt. Genom partnerskapsplanläggning främjas i synnerhet statsunderstödd bostadsproduktion som genomförs av koncernsammanlutningar.
- Segregationen avvecklas med hjälp av markanvändning och planläggning.

5.3 En stad med fungerande mobilitet

Hållbar och smidig mobilitet är en av nyckelfrågorna i en växande stad. Den avgör hur staden fungerar, hur målen för utsläppsminskningar uppnås, trivselen i stadsrummet, trafiksäkerheten och den påverkar människors hälsa och delaktighet. Vi satsar på den tillgängliga mobiliteten.

Minskningen av utsläppen från trafiken ska intensifieras för att målet om koldioxidneutralitet ska kunna uppnås.

Kollektivtrafiken i Åbo ska vara pålitlig, förmånlig och fungerande för dem som använder den. De viktigaste tjänsterna ska vara tillgängliga för alla via kollektivtrafikförbindelserna. Användarnas åsikter beaktas vid utvecklingen av kollektivtrafiken. Kollektivtrafikkorridoren mellan Kråkkärret och Hamnen utvecklas.

Åtgärder:

- Inledandet av lokaltågstrafiken främjas i samarbete med andra kommuner inom pendlingsområdet och placeringen av eventuella lokaltågsstationer beaktas i planläggningen.
- Genomförandet av åtgärderna i programmet för hållbar stadsmobilitet följs upp och resurser tryggas. Åtgärder för att främja förändringen i färdmedelsfördelningen genomförs och följs upp.
- Vi följer upp hur reformen av stomlinjenätet lyckas och vi gör en konsekvensbedömning av reformen, och på basis av den fortsätter utvecklingen.
- Möjligheterna till infartsparkeringar utökas i form av ett regionalt samarbetsprojekt för att minska trafikstockningar i stadsområdet och underlätta användningen av kollektivtrafiken.
- Genomförandet av målnätet för cykelåkning 2035 programmeras.
- Genomförandet av Resecentrumet ska lösas.
- En eventuell spårvägsinvestering görs på basis av omfattande och detaljerade utredningar av kostnader och konsekvenser under byggskedet och verksamhetens gång. Innan investeringen inleds ska det fattas ett beslut om statens andel av kostnaderna med en finansieringsandel som ligger i linje med andra spårvägsprojekt (mål 30 %).

6 Den ambitiösa klimat- och naturstaden Åbo

Klimatarbetet på stadsnivå utgör grunden för Finlands klimatåtgärder. Vi håller fast vid Åbos mål om koldioxidneutralitet 2029 och vi minskar utsläppen målmedvetet inom alla sektorer. Åbo har som mål att vara en naturpositiv stad.

Åbo ska främja den gröna omställningen genom egna investeringar genom att utnyttja klimatbudgeteringen och genom att höja dess ambitionsnivå ytterligare. Kontinuiteten i investeringarna kräver politisk uthållighet, en tydlig strategi och ett mångsidigt partnerskap. Staden ska tillsammans med de övriga kommunerna i regionen öka områdets attraktionskraft för aktörer inom grön omställning och säkerställa att Finland har den mest attraktiva investeringsmiljön bland annat genom tillståndsprocesser och markanvändning.

6.1 En koldioxidneutral stad 2029

Huvudmålet för Åbos klimatpolitik är ett kolneutralt stadsområde senast 2029. Åbo arbetar för att stadens verksamhet ska vara klimatpositiv före 2035.

Samtidigt som utsläppen minskas förbereder sig Åbo på klimatförändringen på ett så heltäckande sätt som möjligt och staden utvecklas så att den bättre ska kunna klara klimatförändringen.

Åtgärder:

- Åbos mål om koldioxidneutralitet 2029 genomförs och utsläppsminskningar görs inom alla sektorer.
- I klimatplanen fastställs åtgärder och mätare för att uppnå målet om koldioxidneutralitet. Hur planen genomförs följer vi årligen upp genom att utarbeta en klimatrapport.

6.2 En stad som skyddar Skärgårdshavet

Skyddet av Skärgårdshavet är en av tyngdpunkterna under mandatperioden. Som praktiska åtgärder fortsätter Åbo det regionala samarbetet inom ramen för Skärgårdshavsprogrammet och strävar efter ett hållbart genomförande av finansieringen, effektiviteten och skalbarheten i åtgärderna. Åbo har förbinder sig att beakta skärgårdens unika natur och mångsidiga biosfär i alla sina beslut. Belastningen på Skärgårdshavet ska minskas genom att utnyttja regional kompetens och genom stadens egna åtgärder i samarbete med kommunerna i regionen, Egentliga Finlands förbund och staten. Åbo främjar hållbar turism i Skärgårdshavet som ett led i att stärka dess livskraft.

Åtgärder:

- Reningen av dagvatten genom filtrering effektiveras.
- Den näringsbelastning som orsakas av stadens markområden ska minskas systematiskt.
- Utöver frivilliga åtgärder strävar Åbo efter att främja skyddet av Skärgårdshavet genom lagändringar.
- Genomförandet av åtgärdsprogrammet för Östersjön kommer att fortsätta och hur arbetet framskrider kommer att rapporteras till beslutsfattarna.

6.3 En ansvarsfull naturstad

Förlusten av biologisk mångfald är ett globalt hot vid sidan av klimatförändringen. Regionalt kan förlusten av den biologiska mångfalden förebyggas genom att beakta och skydda de lokala naturtyperna.

Åtgärder:

- Stadens LUMO-program för 2023–2029 genomförs och tillräckliga resurser för genomförandet av programmet säkerställs.
- Som en del av LUMO-programmet inrättas minst ett nytt naturskyddsområde i Åbo under mandatperioden.
- Vi ska förbereda nästa LUMO-program för 2030–2038 och kopplar det starkare till all verksamhet i staden.

7 Attraktiva och internationella Åbo

Åbo har som mål att vara Finlands mest dynamiska och kundorienterade näringslivspartner som skapar hållbar tillväxt och välfärd. Åbo behöver livskraftiga företag, arbetsplatser, innovationer och investeringar för att kunna växa. Med tanke på Åbos ekonomi är det viktigt att ekonomin utvecklas positivt, sysselsättningen sköts framgångsrikt och att företagstjänsterna fungerar. Staden är en aktiv aktör när det gäller att locka FUI-finansiering till regionen i samarbete med företag och högskolor.

Dragnings- och kvarhållningskraften för internationella experter ökas genom att erbjuda ett heltäckande utbud av tjänster på engelska. Åbo stärker servicemodellen "International House Turku", som kombinerar etableringstjänster, språkutbildning och sysselsättningsstöd även för familjemedlemmar. Vi verkar aktivt för att främja inflyttning av kunniga människor för arbete och utbildning samt för att säkerställa att de lokala företagens kompetensbehov tillgodoses.

Åbo har ett strategiskt viktigt läge i Östersjöregionen och fungerar som en länk mellan Finland och de övriga nordiska länderna. Stadens tvåspråkighet främjar samarbete med nordiska företag, universitet och innovationsekosystem. Vi stärker samarbetet och ökar samtidigt möjligheterna till nya investeringar, innovationer och affärsverksamhet, vilket förbättrar och diversifierar Åbos attraktionskraft och tjänster.

Förbindelserna västerut är av avgörande betydelse både nationellt och regionalt. Åbo främjar Västbanan som en del av möjliggörandet av Finlands mångsidigaste förbindelser västerut och är en aktiv delägare i projektbolaget Västbanan Ab.

Åbos klimatarbete är också livskraftspolitik. Naturpositivitet, minskade utsläpp och främjande av cirkulär ekonomi stöder hållbar tillväxt och förbättrar invånarnas livskvalitet. Den gröna omställningen skapar nya arbetsplatser och affärsmöjligheter samtidigt som Åbos ställning och image som en internationellt ansvarsfull och attraktiv stad stärks.

En attraktiv och hållbar turism stärker Åbos livskraft. Skärgårdens natur- och turismvärden och även de maritima värdena i större utsträckning beaktas i stadsplaneringen och livskraftsarbetet. För att öka turismens potential är det viktigt att säkerställa tillgängligheten, betona det maritima inslaget, skapa intresse året runt och lyfta fram mat- och restaurangkulturen. Det är viktigt med kommunikation som väcker intresse, sker i rätt tid och har kanaliserats på rätt sätt. Turismen har omfattande multiplikatoreffekter på regionens ekonomi, stöder servicesektorn och skapar arbetsplatser.

7.1 Regionens lokomotiv och samarbetskraft

Åbo går mot framtiden tillsammans med sina partner. Samarbete och partnerskap är viktiga verksamhetsformer för Åbo. I vardagen samarbetar staden kontinuerligt med kommunerna i regionen, Egentliga Finlands förbund, samkommunen för Åbo stadsregion, Egentliga Finlands välfärdsområde, näringslivsorganisationer samt läroanstalter och högskolor. Nationellt sett är Åbos närmaste samarbetspartner de stora städerna. För Åbo är internationellt samarbete en naturlig referensram där staden är aktiv.

Universiteten och yrkeshögskolorna är en av Åbos viktigaste resurser, och staden är en aktiv partner med högskolorna och företagen. Gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt ska främjas och möjligheterna att klara sig i konkurrensen om nationell och internationell finansiering ska förbättras.

7.2 Åbo 800 år i händelsernas centrum

För att fira Åbos 800-årsjubileum 2029 och på vägen mot det byggs ett evenemang som pågår året runt tillsammans med stadsborna, vilket bestående stärker stadens livskraft och ökar Åbos kännedom nationellt och internationellt. Jubileumsåret kommer att utnyttjas fullt ut i stadens marknadsföring, i byggandet av stadens attraktionskraft och i ett mångsidigt kulturutbud. Det görs en bedömning av de regionalekonomiska konsekvenserna av jubileumsåret.

Åbo är en evenemangsstad, där attraktiva storeevenemang är en väsentlig del av livskraften, den regionala utvecklingen och turismen. Målet är att stärka Åbos position som en evenemangsstad året runt och som erbjuder upplevelser för både stadsbor och besökare.

Förutsättningarna för att främja storevenemangsverksamheten samt den nationella och internationella konkurrenskraften stärks genom att evenemangsverksamhetens behov systematiskt beaktas i stadens utveckling, investeringar och infrastrukturprojekt. Möjliggörande av evenemang är en del av Åbos livskraftspolitik, och staden stöder aktivt uppkomsten och tillväxten av både nya och etablerade evenemang.

8 Principer för genomförandet av borgmästarprogrammet

"Åbo på väg in i det nya århundradet" är ett borgmästarprogram för mandatperioden 2025–2029, som grupperna gemensamt godkänner och som är bindande för gruppernas verksamhet, och som styr det politiska beslutsfattandet och beredningen av det. Samtliga grupper som undertecknar programmet förbinder sig till att hela gruppen följer programmets målsättningar till fullo och på alla beslutsnivåer. Programmet godkänns av alla ledamöter i fullmäktigegrupperna som förbinder sig till samarbetet och alla beslutande organ i organisationer som påverkar gruppernas arbete. Vad gäller budgeten förbinder sig samtliga undertecknande grupper i sin helhet till ett gemensamt budgetförslag som tagits fram genom förhandlingar och agerar i enlighet med detta även när beslut fattas om fullmäktiges budget.

Borgmästarprogrammet genomförs och följs upp via sex programhelheter och de delprogram som fastställs inom ramen för dem. Arbetet styrs av de samverkande ledningsgrupper som ska inrättas och vars ordförande ingår i borgmästarskapet. Ledningsgruppernas arbete följs regelbundet upp av borgmästarskapet och ordförandekommittén för de grupper som deltar i avtalsgruppen för att säkerställa att målen i borgmästarprogrammet framskrider. Medlemmarna i de samverkande ledningsgrupperna ska vara centrala beslutsfattare som väl förtrodda med programmets innehåll och målen för det politiska beslutsfattandet.

I mitten av mandatperioden, år 2027, görs en halvtidsöversyn där man bedömer den ekonomiska ramen, det vill säga utvecklingen av verksamhetskostnaderna, den övre gränsen för skuldtaket och tillräckligheten av skatteinkomsterna, statsandelarna och de finansiella intäkterna för ekonomisk balans under ekonomiplaneperioden. Dessutom följer man upp hur programmets övriga mål uppnås och vid behov preciserar man programmets mål.

Stadens mål för intressebevakning fastställs av stadsstyrelsen och uppnåendet av dem följs upp årligen.

Samtliga undertecknande grupper förbinder sig i sin helhet till att agera med respekt gentemot de andra grupperna och medlemmarna i de andra grupperna, både i samband med beslut och i andra sammanhang. I all verksamhet ska man följa principerna för förbindelsen mot diskriminering och tryggare rum.

I konfliktsituationer respekterar vi varandra och i växelverkan mellan grupper strävar vi alltid efter en konstruktiv diskussionskultur. Vi löser meningsskiljaktigheter genom att diskutera och lyssna på varandra.

Medverkan måste bygga på tillit och därför måste de andra deltagarna ha rätt att utvärdera förtroendet till en enskild grupp under arbetet för att genomföra programmet och under samarbetet. Om en grupp eller en gruppmedlem inte följer dessa spelregler och åtaganden anses gruppen har utträtt ur samarbetet för främjande av borgmästarprogrammet. I detta fall kan inte

heller gruppens representanter ha hand om ansvarsuppdrag som förhandlats gemensamt, till exempel som biträdande borgmästare eller som ordförande eller vice ordförande i organ eller som medlem i den samverkande ledningsgruppen. Agerande som bryter mot samarbetet fastställs och protokollförs under gruppernas gemensamma förhandling för att säkerställa att grupperna har gemensamt fastställt och i tillräcklig omfattning specificerat överträdelsen.

Syftet med dessa principer är att säkerställa ett gott och konstruktivt samarbete mellan alla parter som förbundit sig till avtalet till gagn för Åbo och Åboborna.

9 Förbindelse mot diskriminering

1. I Åbo finns det inte utrymme för rasism eller främlingsfientlighet, diskriminering eller hatretorik på grund av religion, funktionsnedsättning, kön eller sexuell läggning. Rasistiska eller diskriminerande handlingar accepteras inte entydigt i beslutsfattandet.

2. Alla undertecknande grupper förbinder sig att inte ta med rasistiska, främlingsfientliga eller på annat sätt diskriminerande budskap i sin verksamhet eller kommunikation. Grupperna vidtar inga sådana åtgärder som står i strid med de åtgärder som Åbo stad har vidtagit eller beslutat om för att främja likabehandling och minoriteternas ställning.

3. Grupperna vidtar åtgärder gentemot gruppmedlemmar som offentligt sprider rasistiska eller främlingsfientliga åsikter. Vid sådana händelser tar grupperna avstånd från enskilda gruppmedlemmars handlingar.

4. De grupper som ansluter sig till borgmästaravtalet förbinder sig att främja likabehandling och antirasistiskt arbete i alla beslutsfattande organ, det vill säga att avveckla rasism i attityder, handlingar och strukturer. Grupperna förbinder sig att offentligt främja jämlikhet, likabehandling och jämställdhet för alla.